

Utifrån berättelsen om Gråkoltarna – en liten väckelserörelse i 1700-talets Sverige – tar Kalle Holmqvist i en ny bok upp diskussionen om kristendomen och makten.

Gråkoltarna – ett gäng kristna rebeller

bok

Gråkoltarna – en historia om klasskamp
Kalle Holmqvist
(Notis förlag)

KALLE HOLMQVIST är vårdaren som har skrivit böcker om den bolivarianska revolutionen i Venezuela och om häxprocesser i Ångermanland. Han är med och driver Murbruk förlag, som återutgav Birger Normans Ådalen 31, och är kulturskribent i Aftonbladet och ganska många andra tidningar, ofta i närheten av vänstern.

AKTIVISTDRAGET märks också när han i *Gråkoltarna* (Notis förlag) skriver om kristen tro. Men det började i hans egna existentiella funderingar, berättar han.

– Jag kände ett starkt inre tvång att skriva om den här typen av frågor. Tanken på vad som är meningen med livet och allting plågade mig, och någonstans i den vevan stötte jag på historien om den här gruppen kristna rebeller, som jag läst om tidigare men glömt bort.

GRÅKOLTARNA LEVDE i 1700-talets Stockholm, och under en enväldig stat med kyrkan som redskap mötte de en Jesus som manade till något annat. De uttryckte och praktiserade sin tro, trots förföljelser och straff – åtminstone gällde det de fattiga i gruppen, som hade minst att förlora.

En tidig och civilt otydlig väckelserörelse, alltså, med demokratisk tro på varje människans myndighet. Gruppen var troligen bara ett tiotal, men det fanns fler religiösa rebeller, påpekar Kalle.

– Tillsammans spelade de stor roll, genom att utmana kyrkans makt banade de väg för ett mer demokratiskt Sverige. Och gråkoltarna är på många sätt ett föredöme även i vår tid. Det gäller dels deras kristen-

domstolknig, dels deras syn på arbete och rikedom och radikala maktkritik.

De antihierarkiska gråkoltarna var ganska sektaristiska. "Den som inte är uppläst förstår inte", säger någon av dem i ett råttgångsprotokoll. De var sant kristna, de andra inte.

– Ja, så går det; motståndsrörelser upprättar nya hierarkier, kommenterar Kalle Holmqvist. Därför får man aldrig sluta kritisera hierarkierna. Men när det gäller gråkoltarna är det intressant att de inte verkar försöka bygga upp nya maktsystem. De hade inga präster eller ledare, vad man vet.

DEN HÄR 120-SIDORSBOKEN rymmer historien om gråkoltarna, men Kalle Holmqvist använder också den historien. Han vill visa att svensk historia rymmer folkliga uppror, och han vill hävda just en maktkritisk kristendom. Med samma emfas argumenterar han mot okunnig och svepande religionskritik från vänsterhåll som mot kyrkans övergrepp. "Den kristna kyrkan menar att människorna bara sköter sig om man hotar dem", skriver han.

På frågan om inte den kritiken är ganska svepande svarar han att kyrkorna, med den makt de har, får tåla kritik. Själva har han egentligen inte något förhållande till kyrkan, han har aldrig deltagit, men han vill peka på ett problem som finns i stora delar av kristendomen: straffrättskandet, den fördomande guden.

– Jesus säger att vi inte ska döma våra medmänniskor. Varför skulle då Gud göra det? Jag kan bara tro och önska att Gud ålskar alla och förlåter oss vad vi än gör.

Jo, som påminnare om gråkoltarnas existens låter Kalle Holmqvist det märkas tydligt att han själv är drabbad av berättelsen om att Gud kommer till oss för att dela våra plågor. "Den är så bra att den måste vara sann", skriver han i boken.

Kalle Holmqvist blev nyfiken på den svenska 1700-talssekten Gråkoltarna, en liten kristen rebelgrupp som bildades på Södermalm i Stockholm.

FOTO ROBERT JOHANSSON

Måste den?

– Det blir jag mer övertygad om ju mer jag läser berättelsen om Jesus. Jag kan inte riktigt förklara det, det handlar förstås om tro mer än om vetande, och jag brukar inte prata om tro så ofta, jag vet inte vad jag ska kalla mig själv. Måste jag kalla mig för något så är jag väl kristen. Men jag tror att Gud inte bryr sig om vilken religiös etikett man sätter på sig själv.

DAVID BERGLUND